

Välisriikide parlamentide uudiseid 2010. aasta aprillist novembrini.

Parlamentaarsed uudised

Piret Viljamaa, Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNS-i (www.bns.ee), teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehtedel leiduvaid materjale.

Belgia

Juunis toimusid võimuliidu lagunemise ja parlamendi laialisaatmise tagajärjel ennetähtaegsed üldvalimised. Viieliikmelise koalitsiooni üks liikmeid, flaami liberaalne partei Avatud VLD lahkus võimuliidust, sest polnud rahul Flandrias prantsuskeelsete elanike erioiguste vähendamise üle peetud kõnelustega. Parlamendi Esindajatekoda võttis vastu enam kui 50 põhiseaduse muudatusettepanekut, mille üle otsustab lõplikult järgmine koosseis, mis tähendas ühtlasi automaatselt parlamendi alamkoja laialisaatmist, ka Senat tegi samasuguse otsuse. Valimiste võitjaks osutus flaami rahvuslaste partei Uus-Flaami Allianss, kes sai 150-kohalises Esindajatekojas 27 kohta. Alamkoja suuruselt teiseks jõuks tõusid prantsuskeelsed sotsialistid, kes said 26 kohta, Reformiliikumine sai 18, flaami sotsialistid 13 kohta. Peaminister Yves Leterme'i Flaami Kristlikud Demokraadid sai Esindajatekojas 17 kohta. Senati 40 valitavast kohast sai Uus-Flaami Allianss 14 kohta. Valimisaktiivsus oli 89,2 protsenti. Valimisdebat keskendus põhiliselt Belgia föderaalse poliitilise süsteemi ülesehitusele. Kui valimistest oli möödunud viis kuud, polnud valitsust suudetud veel moodustada ning säilib võimalus, et kuulutatakse välja järjekordsed üldvalimised. Riik on pärast 2007. aastal toimunud parlamendivalimisi olnud jätkuvas poliitilises kriisis.

AFP-BNS, 7.05. 2010, "Belgia parlament saatis end juunivalimisteks laiali";

ERR Uudised, 14.06. 2010, "Belgia valimised võitsid flaami natsionalistid". – <http://uudised.err.ee/index.php?06206878>

Inter-Parliamentary Union, "Belgium: last elections". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2029_E.htm

Bosnia ja Hertsegoviina

Oktoobris toimunud Bosnia ja Hertsegoviina parlamendi 42-kohalise Esindajatekoja valimiste tulemused näitavad, et poliitiline ummikseis riigis jätkub. Moslemitest bosnialased ning horvaadid eelistasid mõõdukate vaadetega parteisid, serblased aga Serblaste Vabariigi eraldumist pooldavat rahvuskonservatiivset parteid. Bosnialased toetasid sotsiaaldemokraate, kes on mitmerahvuselise Bosnia ja Hertsegoviina idee eestkõnelejad. Bosnia serblaste presidendiks valitud konservatiiv Milorad Dodik kordas aga oma seisukohta, et Bosnia ja Hertsegoviina on rahvusvahelise kogukonna poolt tekitatud "võimatu riik". Euroopa Liit ja Ameerika Ühendriigid ootavad riigi keskväimu tugevnemist ja on seadnud selle üheks Euroopa Liidule lähenemise nõudeks.

AFP-BNS, 5.10. 2010, "Bosnia serblaste liider: Bosnia on "võimatu riik";

The Southeast European Times, 5.10.2010, "BiH election: will it break the political deadlock?". – http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2010/10/05/feature-01

Brasiilia

Brasiilias toimunud üldvalimistel valis maailma suuruselt neljanda rahvaarvuga demokraatlik riik lisaks presidendile 27 kubernerit, 513 Rahvuskongressi Esindajatekoja ja 2/3 81-liikmelise Senati liikmetest ning 1059 osariikide parlamentide esindajat. Sensatsiooni tekitas asjaolu, et 45-aastane Francisco Everardo Oliveira Silva, keda riigis tuntakse eelkõige kloun Tiriricana, sai São Paulo osariigis 1,3 miljonit häält – rohkem kui ükski teine poliitik. Tiririca valimisplakatil oli tekst “Enam hullemaks minna ei saa”, lubades, et ta ei tee parlamendis midagi enamat, kui annab oma valijatele teada, kuidas poliitikud oma aega veedavad. Tiririca pääs Senatisse pole siiski kindel, sest ta peab esmalt oma lugemis- ja kirjutamisoskust tõestama.

Reuters, 4.10.2010, “No joke as clown is Brazil’s most voted congressman”. – <http://www.reuters.com/article/idUSTRE6934GE20101004>

Bulgaaria

Bulgaaria parlament võttis vastu haridusseaduse muudatused, mis sätestavad, et viieaastaseks saanud lastele on eelkooliharidus kohustuslik. Vanemad saavad ise otsustada, kas panna laps eelharidust omandama lasteaeda või mõne kooli juurde vastavasse klassi. Mõlemad on tasuta. Kohalikud omavalitsused pole praegu suutelised nõudmistele vastavat haridust tagama, seetõttu sätestati kaheaastane üleminekuperiood. Vanematele, kes oma last haridusasutusse ei vii, on ette nähtud trahvid. Muudatusi pooldas 80, vastu oli 7 parlamendiliiget. Lapsevanemate ühendus leidis, et nõue viieaastased kooli saata diskrimineerib neid vanemaid, kes tahaksid lapsi õpetada kodus, rikub inimõigusi ega aita kaasa ka mustlaste paremale integreerimisele.

Novinite, 23.09.2010, “Bulgarian MPs adopt obligatory pre-school education”. – http://www.novinite.com/view_news.php?id=120415

The Sofia Echo, 23.09.2010, “Bulgarian Parliament approves obligatory pre-school education for children”. – http://sofiaecho.com/2010/09/23/964387_bulgarian-parliament-approves-obligatory-pre-school-education-for-children

Gruusia

Gruusia parlament võttis vastu põhiseaduse muudatused, mis kriitikute sõnul aitavad Mihhail Saakašvilil peaministrina võimul püsida, kui tema teine ametiaeg presidendina 2013. aastal läbi saab. Viimase kuue aasta vältel muudeti Gruusia põhiseadust märkimisväärselt juba teist korda. 2004. aastal anti presidendile suuremad volitused. Nüüd suurendati peaministri rolli ja parlamendi mõjuvõimu ning piirati presidendi volitusi. Parlament võttis muudatused vastu 112 poolt- ja 5 vastuhäälega. Muudatused jõustuvad 2013. aastal, koos järgmise presidendi ametissevannutamisega. Presidenti valitakse ka edaspidi otse, kuid paljud presidendi praegused volitused nagu ministrite ametisse määramine ja valitsuse poliitika kujundamine antakse üle peaministrile.

AFP-BNS, 16.10.2010, “Gruusia parlament kiitis heaks põhiseadusmuudatused”.

Hispaania

Hispaania parlament kinnitas valitsuse ebapopulaarse kokkuhoiukava ainult ühehääelse enamusega. Sotsialistide säästuplaani pooldas 169, vastu oli 168 parlamendiliiget. Mai keskel toimus Madridis kärbetevastane meeleavaldus. Seaduse kohaselt piiratakse sellel ja

järgmisel aastal kulutusi 15 miljardi euro võrra, eesmärgi saavutamiseks külmutatakse näiteks pensionid ja vähendatakse avaliku sektori töötajate palku. Majanduskriisi tingimustes on paljud Euroopa riigid asunud kulutusi piirama.

USA Today, 27.05.2010, "Spain approves austerity measures with one vote margin". – http://www.usatoday.com/money/world/2010-05-27-spain-austerity_N.htm

Holland

Juunis toimunud valimistel võitis enim kohti paremliberaalne Rahvapartei Vabaduse ja Demokraatia Eest (VVD), mis sai parlamendis 31 kohta. Neist ainult ühe koha vähem sai vasaktsentristlik Hollandi Tööpartei. Geert Wildersi juhitud Vabaduspartei sai 24 kohta ning senise peaministri Jan Peter Balkenende kristlikud demokraadid said lüüa, kaotades peaaegu poole oma senistest kohtadest. Valitsuse moodustamine võttis neli kuud, uueks peaministriks sai VVD juht Mark Rutte, kes moodustas esimest korda pärast Teist maailmasõda vähemusvalitsuse koos kristlike demokraatidega. Vabaduspartei ei pääsenud küll valitsusse, kuid lubas parlamendis koalitsiooni toetada. Vastutasuks lubas valitsus hoida immigrantide-moslemite suhtes rangemat joont. Hollandi valijad andsid islamivastasele Vabadusparteile võimaluse riigi poliitikat kujundada, peegeldades Euroopas kasvavat muret immigratsiooni pärast. Vabadusparteile antud häälte arv peegeldab asjaolu, et kriisist hoolimata on immigratsioonitemaatika jätkuvalt aktuaalne. Geert Wildersit süüdistati moslemite solvamises, kuid prokuratuur on palunud kohtul süüdistustest loobuda, sest Wildersi kommentaarid olid suunatud islami ja mitte moslemite kui rühma vastu. Samuti on prokuratuuri sõnul poliitikul õigus teha avaldusi probleemide kohta, mida ta ühiskonnas näeb.

Inter-Parliamentary Union, "Netherlands: last elections". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2231_E.htm

Time, 14.10.2010, "The new Dutch government: an end to tolerance?". – <http://www.time.com/time/world/article/0,8599,2025413,00.html#ixzz12h0F7cna>

Itaalia

Juulis viisid alamkoja spiikri Gianfranco Fini ja peaminister Silvio Berlusconi vastuolud valimisliidu Vabaduse Rahvas fraktsiooni lõhenemisele. Gianfranco Fini moodustas koos toetajatega uue sõltumatu rühma Itaalia Tulevik ja Vabadus, sellega liitus kohe 33 alamkoja liiget ja 10 senaatorit. Gianfranco Fini, kes oli 16 aastat Berlusconi toetaja, ei nõustunud valitsuse mõningate seisukohtadega ning seadis kohtu all olevate parteikaaslaste moraali kahtluse alla. Berlusconi nõudis tema tagasiastumist spiikri ametikohalt, kuid Fini ei nõustunud. Augustis nurjus alamkojas justiitsministeeriumi abiministri Giacomo Caliendo umbusaldamine. Fini rühm otsustas hääletusel mitte osaleda, kuid nõudis Giacomo Caliendo tagasiastumist. Septembris toimunud valitsuse usaldushääletusel said Berlusconi ja tema viiepunktiline valitsusprogramm 630-kohalises alamkojas 342 poolt- ja 275 vastuhäält. Asjatundjate hinnangul pidi peaministrit toetama ka osa Gianfranco Fini poolehoidjaid. Samal ajal on Berlusconi immigratsioonivastane koalitsioonipartner Põhja Liiga, mille populaarsus on viimasel ajal märgatavalt tõusnud, avaldanud arvamust, et valitsusjuht peaks välja kuulutama ennetähtaegsed valimised.

AFP-BNS, 22.08. 2010, "Berlusconi liitlane soovib ennetähtaegseid valimisi";

Economist, 30.09.2010, "Italy's political ruptures: Silvio the survivor". – <http://www.economist.com/node/17155796>

Jaapan

Juulis toimunud 242-liikmelise ülemkoja poole koosseisu valimisel kaotas vasak-tsentrastlik koalitsioon enamuse. Valitsev Demokraatlik Partei sai 44 kohta, kuid enamuse säilitamiseks oleks vaja läinud veel kümnet mandaati. Partei koalitsioonipartner jäi ühegi kohata. Mõjukamas alamkojas enamuses oleva peaministri Naoto Kani valitsus ohus ei ole, kuid kaotus raskendab seaduste sujuvat vastuvõtmist ja sunnib parteid uusi koalitsioonipartnereid otsima.

Reuters-BNS, 12.07. 2010, "Jaapan seisab pärast valimisi silmitsi poliitilise ummikseisuga".

Kasahstan

Mais kiitsid Kasahstani parlamendi mõlemad koad heaks seaduseelnõu, mis andis president Nursultan Nazarbajevile "rahvajahi" tiitli ning puutumatuse kohtuliku vastutuse eest. Kolm võimupartei Nur Otan parlamendiliiget esitasid seaduseelnõu vaid nädal enne selle vastuvõtmist. Nazarbajev on juhtinud riiki alates Nõukogude Liidu lagunemisest 1991. aastal. Tema praegune ametiaeg lõpeb 2012. aastal, ent 2007. aastal otsustas parlament, et Nazarbajev saab esimese riigipeana kandideerida presidendiks nii mitu korda, kui ta soovib.

AFP-Interfax-BNS, 13.05. 2010, "Nazarbajev sai parlamendilt "rahvajahi" tiitli".

Kreeka

Majanduskriisis vaevleva Kreeka parlament on viimastel kuudel korduvalt arutanud Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) ja Euroopa Liidu nõutavaid kokkuhoiumeeteid. Parlament on andnud kärbetele ja maksusüsteemi muutmisele heakskiidu. Mai alguses leppisid euroala riigid ja IMF kokku Kreekale 110 miljardi euro suuruse laenupaketi andmises. Riikide parlamendid on laenu andmise heaks kiitnud, erandina keeldus sellest Slovakkia parlament. Selleks et kärpida kolme aasta jooksul eelarvekulutusi 30 miljardi euro võrra, peab valitsus vähendama riigiteenistujate ja pensionäride soodustusi, tõstma pensioniiga ja käibemaksu, pikendama makseid pensionifondidesse ning muutma töötajate vallandamise lihtsamaks. Valitsuse algatatud kärpete ja reformide vastu on toimunud hulgaliselt streike ja meeleavaldusi, protestinud on nii riigitöötajad, ajakirjanikud, veokijuhid kui ka teiste elualade töötajad.

AFP-BNS, 14.04. 2010, "Kreeka parlament kiitis heaks maksuseaduse";

MarketWatch, 6.05.2010, "Greek parliament approves austerity measures". – <http://www.marketwatch.com/story/greek-president-the-brink-of-the-abyss-2010-05-06>

Kõrgõzstan

Oktoobris toimunud parlamendivalimistel Kõrgõzstanis sai suurima toetuse partei Ata-Žurt (Kodumaa). Riigis, kus juunis puhkenud kirgiiside ja usbekkide vahelises vägivaldas hukkus umbes 400 inimest, loodetakse panna alus Kesk-Aasia esimesele parlamentaarsele demokraatiale. Valimiste tulemusel pääses parlamenti kolm opositsiooniparteid – Ar-Namõs (Väarikus), Ata-Žurt, Respublika ning kaks valitsusmeelset – Sotsiaaldemokraatlik Partei ja Ata-Meken (Isamaa). Pärast valimisi hakkasid mõned võimuvahetuseni viinud rahutuste ajal kannatanud inimesed tulemuste tühistamiseks allkirju koguma, sest nende väitel esindab partei Ata-Žurt Bakijevite perekonna huve. Nad kavatsevad koguda 300 000 allkirja, mis on vajalikud hääletustulemuste tühistamiseks.

Interfax-BNS, 15.10. 2010, “Kõrgõzstanis alustati allkirjade kogumist valimiste tühistamiseks”;

Interfax-BNS, 18.10.2010, “Kõrgõzstani valimised võitnud partei hoiatab riigi lõhestamise eest”.

Leedu

Seimiliikmed Petras Gražulis ja Kazimieras Uoka, kes provotseerisid Leedu esimese geiparaadi ajal korrarikkumisi, võeti haldusõigusvastutusele politsei korraldustele mitteallumise ja vastuhaku eest. Paraadi lõpul hakkasid nad rongkäiku kimbutama ning üks neist püüdis korraldajaid ka jalaga lüüa. Vasturabeleva Kazimieras Uoka viisid ära korraldajad. Petras Gražulis põhjendas korraldajatele kallaletungimist asjaoluga, et jõeäär polnud õigeks ajaks vabastatud ning et tema ülesanne oli Leedu seadused maksmaks panna. Uoka kuulub koalitsiooniparteisse Isamaaliit – Kristlikud Demokraadid, Gražulis esindab Korda ja Õiglust.

BNS, 19.05.2010, “Geiparaadi vastased Leedu poliitikud võeti haldusõigusvastutusele”.

Leedu Seim lisas kriminaalseadustikku sätte, mis kriminaliseerib Nõukogude Liidu ja Natsi-Saksamaa kuritegude heakskiidu, eitamise või pisendamise. Muudatuste kohaselt võib füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes avalikult ja ähvardaval või solvaval moel kiidavad heaks Nõukogude Liidu või Natsi-Saksamaa agressiooni Leedu vastu, genotsiidi või muud inimsusvastased või sõjakuriteod, karistada trahvi, vabaduse piiramise, aresti või kuni kahe aasta pikkuse vabadusekaotusega. Sama kehtib aastail 1990–1991 Leedu-vastase agressiooni käigus toime pandud ränkade kuritegude õigustamise kohta. Seadusemuudatuse poolt hääletas 68 seimiliiget, vastu oli 5.

BNS, 15.06. 2010, “Leedu kriminaliseeris NSVL-i ja natsi-Saksa kuritegude eitamise”;

The Lithuanian Parliamentary Mirror, 15.06.2010, “Seimas criminalised public support to international crimes, crimes by USSR, and German nazi regime”. – http://www6.lrs.lt/kronikos/pdf/hwxn-cypz-ww9sF18623inter_Mirror.pdf

Läti

Oktoobris toimunud üldvalimistel sai peaminister Valdis Dombrovskise paremtsentrilise valimisliit Ühtsus 100-kohalises Seimis 33 kohta. Vene ja vasakpoolsete valijate seas populaarne opositsiooniühendus Üksmeele Keskus sai senise 18 koha asemel Seimis 29 mandaati. Ühtsuse liitlased senises valitsuses – Roheliste ja Talurahva Liit – ning rahvuslaste ühendus Kõik Lätile! – Isamaale ja Vabadusele said Seimis vastavalt 22 ja 8 kohta. Ettevõtjate ühendus Hea Läti Eest pääses kaheksa mandaadiga samuti parlamenti.

Seimist jäi välja kaheksa valimisnimekirja, nende seas venekeelsete elanike huvid eest seisev Inimõiguste Eest Ühtses Lätis, kellel oli Seimi eelmises koosseisus viis esindajat. Valimisaktiivsus oli 62,6 protsenti. Läti valimised näitasid, et kui kärpeid peetakse hädavajalikuks, võivad valijad tagasi valida poliitiku, kes riigi majanduskriisist väljatoomiseks julgub raskeid otsuseid vastu võtta, kui teda ei peeta kriisi põhjustajaks.

The Baltic Course, 5.10.2010, “Analysts: Latvian election results pleases investors”. – <http://www.baltic-course.com/eng/analytics/?doc=32328>

BNS, 5.10. 2010, "Läti valimiskomisjon avaldas seimivalimiste esialgsed tulemused".

Moldova

Mitme kuu vältel istungeid boikottinud Moldova kommunistide 43-liikmeline fraktsioon, kes nõudis parlamendi laialisaatmist ja üldvalimiste väljakuulutamist, otsustas septembris istungisaali naasta. 5. septembril võimuliidu algatusel toimunud rahvahääletus presidendivalimise korra muutmiseks kukkus osalejate vähesuse tõttu läbi. Praegu valib Moldovas presidenti parlament, valituks osutumiseks on nõutav vähemalt 61 häält 101-st. 2009. aasta kevadest saadik on tehtud mitu katset presidenti parlamendis valida, kuid neljast parteist koosneval alliansil Euroopa Integratsiooni Eest ei ole parlamendis piisavat enamust, et oma presidendikandidaati läbi suruda. Seepärast seisavad Moldovas novembri lõpus ees erakorralised parlamendivalimised.

Interfax-BNS, 1.09. 2010, "Moldova kommunistid lõpetasid parlamendi boikottimise".

Poola

Juulis valis Poola Seim alamkoja uue esimehe, sest senine esimees Bronisław Komorowski valiti lennuõnnetuses hukkunud Lech Kaczyński asemel riigi presidendiks. Uueks esimeheks valitud valitsuspartei Kodanike Platvormi fraktsiooni esimeest Grzegorz Schetynat toetas 277 ja vastu oli 121 seimiliiget.

PAP-BNS, 9. 07. 2010, "Poola seimi uueks esimeheks valiti Grzegorz Schetyna".

Prantsusmaa

Juulis võttis Prantsusmaa parlamendi 577-kohaline alamkoda Rahvusassamblee 335 poolthäälega vastu seaduseelnõu, mis keelab avalikes kohtades nägu katvat rõivastust kasutada. Septembris kiitis Senat seaduse heaks 246 poolt- ja ühe vastuhäälega. Seaduse rikkumise eest ootab naisi 150 euro suurune trahv ja/või kodakondsuse kursuse läbimine; mehi, kes sunnivad oma naist burkat kandma, ootab aga 30 000 euro suurune trahv ja/või aastapikkune vangistus. Konstitutsioonikohus otsustas, et seadus pole põhiseadusega vastuolus, lisades ainult väikese täienduse: burkat võib kanda usutalituste käigus selleks ettenähtud kohtades. Seadus jõustub järgmisel kevadel. Seadusel on tugev avalikkuse toetus, kuid moslemist ärimees Rachid Nekkaz lubas asutada ühe miljoni euro suuruse fondi, et aidata naistel burka kandmise eest määratud trahve maksta.

BBC News, 7. 10.2010, "French veil ban clears last legal hurdle". – <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-11496459>

Oktoobris võtsid Prantsusmaa parlamendi mõlemad kodad vastu president Nicolas Sarkozy pensionireformi lõppvariandi, millega tõstetakse pensioniiga 60 eluaastalt 62-le. Senatis pooldas eelnõu 177 ja selle vastu oli 151 senaatorit, päev hiljem võeti eelnõu seadusena vastu Rahvusassamblees, kus seda toetas 336 ja vastu hääletas 233 liiget. Reformivastased meeleavaldused on mitmel pool muutunud korrarikkumisteks ning kütusehoidlate blokeerimine on põhjustanud bensiininaappuse. Ametiühingud korraldasid isegi pärast seaduse vastuvõtmist üleriigilise protestiaktiooni, lootes, et president jätab seaduse allkirjastamata. Nädalaid kestnud streigilaine ja meeleavaldused on läinud Prantsusmaale maksma 200–400 miljonit eurot päevas.

AFP-BNS, 26.10. 2010, "Prantsuse Senat kiitis pensionireformi heaks";

The Independent, 27.10.2010, "French parliament backs pension reform" – <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/french-parliament-backs-pension-reform-2118167.html>

Rootsi

Septembris toimunud *Riksdag*'i valimistel jäi Rootsi peaministri Fredrik Reinfeldti paremtsentristlikul koalitsioonil parlamendiamusest puudu kaks kohta, mis andis paremääruslikele Rootsi Demokraatidele võimaluse omandada suurem poliitiline mõju. Reinfeldti neljast parteist koosnev koalitsioon sai 349-kohalises parlamendis 173 kohta, sotsiaaldemokraadid ning nende vasakpoolsed koalitsioonipartnerid rohelised ja Vasakpartei 156 kohta. Parlamendi uustulnukad, immigratsioonivastased Rootsi Demokraadid said 20 kohta – trend, mis avaldub ka mujal Euroopas. Paremtsentristliku alliansi võitu peetakse sotsiaaldemokraatide pikaajalise domineerimise lõpuks. Valimisaktiivsus oli 84,6 protsenti. Tulemuste suhtes esitati ka proteste. Avaistungil kritiseeris jutluse pidanud piiskop Eva Brunne rassismiilminguid. Rootsi Demokraadid kõndisid seepeale kirikust välja.

STT-Reuters-BNS, 23.09.2010, "Rootsi paremtsentristid jäid parlamendiamusest";

The Local, 6.10.2010, "Bishop's sermon at the opening of the Riksdag". – <http://www.thelocal.se/29458/20101006/>

Serbia

Juulis toimunud erakorralisel istungil arutas Serbia parlament ÜRO Rahvusvahelise Kriminaalkohtu otsust toetada Kosovo iseseisvust. 250-liikmeline parlament võttis vastu otsuse, milles rõhutatakse, et Serbia ei tunnusta kunagi Kosovo iseseisvust ning kutsutakse üles uute läbirääkimiste pidamisele. Otsuse poolt hääletas 192 ning vastu 26 parlamendiliiget.

The Southeast European Times, 27.07.2010, "Serbian parliament passes Kosovo resolution". – http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2010/07/27/feature-01

Slovakkia

Juunis toimunud parlamendivalimistel kogus enim hääli sotsiaaldemokraatlik partei Smer, mis sai 150-kohalises parlamendis 62 kohta. Enamuse võitsid siiski paremtsentristlikud parteid, mis koos ungarlaste parteiga said kokku 79 kohta. President Ivan Gašparovič andis esimesena võimaluse valitsus moodustada enim hääli võitnud partei juhile, senisele peaministrile Robert Ficole. Pärast tema ebaõnnestumist moodustasid koalitsiooni paremparteid koos ungarlaste parteiga ning Slovakkia sai oma esimese naispeaministri – Iveta Radičová. Tema partei SDKÚ-DS sai parlamendis 28 kohta. Valimisaktiivsus oli 58,8 protsenti.

Reuters-BNS, 13.06.2010, "Slovakkia paremtsentristid võitsid valimised";

Inter-Parliamentary Union, "Slovakia: last elections". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2285_E.htm

Juulis toetas Slovakkia parlament raskustesse sattunud eurotsooni liikmete abistamiseks loodud toetusfondiga liitumist. Osalemist 440 miljardi euro suuruses kriisiabifondis, milles Slovakkia osalus on 4,37 miljardit, toetas parlamendis 140, vastu oli üks liige. Samas keeldus valitsuskoalitsioon eraldamast 800 miljonit eurot 110 miljardi suurusesse Kreeka abistamise paketti. Parlament toetas valitsuse seisukohta. Laenu andmist toetas ainult kaks parlamendiliiget, selle vastu oli 69. Slovakkias, mis on Euroopa Liidu vaesemaid riike, tekitas tugevat vastuseisu laenu andmine rikkamale riigile, kus miinimumpalk on Slovakkia omast ligi kolm korda kõrgem.

AFP-BNS, 15.07.2010, "Slovakkia toetab eurotsooni toetusfondi",

The Sofia Echo, 13.08.2010, "Slovakia rejects participating in loan deal for Greece". – http://sofiaecho.com/2010/08/13/946437_slovakia-rejects-participating-in-loan-deal-for-greece

Soome

Soome Eduskunta kiitis heaks tuumaelektrijaama ehitusloa andmise ettevõtetele Teollisuuden Voima (TVO) ja Fennovoima. TVO sai loa 120 poolthäälega, vastuhääli anti 72 ning Fennovoima tuumajaama poolt anti 121 ja vastu 71 häält. TVO-l on plaanis ehitada Olkiluoto tuumaelektrijaamale neljas reaktor ja Fennovoimal täiesti uus elektrijaam Põhja-Soome. Parlament kiitis 159 poolthäälega heaks ka Olkiluotos asuva Posiva tuumajäätme hoidla laienduse ehitamise. Parlamendihääletus tuli tuumaenergiavastaste meeleavalduse tõttu hetkeks katkestada. Mõned meeleavaldajad puistasid rõdult paberilipakaid ja laulsid hümni viisil uraanist. Turvamehed toimetasid korrarikkujad välja.

STT-BNS, 1.07.2010, "Soome parlament kiitis heaks kahe uue tuumajaama ehitamise".

Sotsiaaldemokraatide vaimulikust seadusandja Ilkka Kantola tegi ettepaneku lisada paragrahv avalikku korda puudutavatesse seadustesse, mis keelustaks koerte lubamise kalmistule. Kogudused üritavad ka praegu koeri hoiatavate siltide abil surnuaedade eemal hoida, kuid Kantola sõnul on koerte surnuaedadele mittelubamine praegu keeruline, sest seadus seda ei reguleeri. Statistika kohaselt ei ole probleem kuigi suur. Sellegipoolest leidis Kantola Eduskunnas poolehoidjaid, ka lltalehti lugejaküsitlusele vastanuist toetas ettepanekut napp enamust.

STT-BNS, 24.09.2010, "Soome seadusandja tahab keelata koerte lubamise kalmistutele";

Eduskunta, "Lakialoite 54/2010 vp". – http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/la_54_2010_p.shtml#IDENT

Suurbritannia

Opositsioonis olev Briti Konservatiivne Partei võitis mais toimunud üldvalimistel 306 kohta, tõustes suurimaks parlamendi alamkojas esindatud parteiks, kuid ei saanud siiski 650-kohalises parlamendis enamust. Peaminister Gordon Browni Leiboristlik Partei sai 258 kohta ja Liberaaldemokraatlik Partei 57 kohta. Põhja-Iiri Demokraatlik Unionistide Partei sai 8, Šoti Rahvuspartei 6 ja Sinn Féin 5 kohta. Esmakordselt said parlamenti ühe koha ka rohelised. Kuna üks kandidaat suri valimiskampaania ajal, toimusid Kirde-Inglismaal Thirski ja Maltoni ringkonnas valimised hiljem. Peaministriks sai konservatiivide liider David Cameron, kes moodustas valitsuskoalitsiooni koos liberaaldemokraatidega. Koalitsioonivalitsus alustas tegevust ministrite palga kärpimisega viie protsendi võrra, sest

koalitsiooni prioriteet on kahandada eelarvepuudujääki. Valimisaktiivsus oli 65,1 protsenti.

AFP-BNS, 7.05. 2010, "Briti konservatiivid võitsid parlamendis 306 kohta";

Inter-Parliamentary Union, "United Kingdom: last elections". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2335_E.htm

Šveits

Šveitsi parlamendi mõlemad koad võtsid vastu pöördumise, milles kutsuti valitsust üles taotlema Berni konventsiooni muutmist, et lihtsustada huntide laskmise reegleid. Praegu võib maha lasta hundi, kes on tapnud nelja kuu jooksul vähemalt 35 või ühe kuu jooksul 25 lammast. Lambakasvatajad on juba ammu nõudnud regulatsiooni muutmist, looduskaitsejad aga leiavad, et talunikud peaksid oma kariloomi paremini kaitsma. Juba 2006. aastal proovis Šveits Berni konventsiooni alalist komiteed veenda, et hunt tuleks "range kaitse" nimekirjast üle viia "kaitsealuste" loomade nimekirja. Parlament nõuab valitsuselt, et see taotleks Berni konventsiooni muutmist punktiga, mille kohaselt oleks konventsiooniga liitunud riikidel võimalik seda kohandada oma olude kohaselt. Kui see ei õnnestu, peaks Šveits lepingu tühistama. Kui riik 1980. aastal lepingu ratifitseeris, polnud riigis ühtki hunti.

Swissinfo, 30.09.2010, "Protection of wolves could be downgraded".
http://www.swissinfo.ch/eng/swiss_news/Protection_of_wolves_could_be_downgraded.html?cid=28443580

Tšehhi

Vahetult enne parlamendivalimisi astus tagasi alamkoja esimees Miroslav Vlček, keda süüdistati majanduskuriteos ja korruptsioonis. Väidetavalt oli riigi tähtsusest kolmas ametikandja maksnud laenu tagasi sularahas, mis on seadusevastane, ning mõjutanud alamkoja liikmeid, et need toetaks tema sõbrale riigipoolse abi andmist. Tema endine nõunik Petr Vrtal sai riigilt 973 000 eurot spordikeskuse ehitamiseks, kuid hiljem ilmnas, et selle raha eest rajati hoopis suur hotell. Miroslav Vlček taandas end ka valimisnimekirjast, et mitte kahjustada sotsiaaldemokraatide väljavaateid ning lubas poliitikast tagasi tõmbuda.

Reuters-BNS, 22.04. 2010, "Tšehhi parlamendi spiiker astus toetusskandaali tõttu tagasi",

Český rozhlas, 30.04.2010, "Chairman of the lower house resigns over scandal" – <http://www.radio.cz/en/section/news/news-2010-04-30>

Mais toimunud parlamendivalimistel võitis Tšehhi Sotsiaaldemokraatlik Partei alamkojas küll 56 kohta, kuid kuna tal polnud sobivat koalitsioonipartnerit, moodustasid koalitsiooni kolm parementsentristlikku parteid. Neil on parlamendi alamkoja 200 kohast 118: suurima esinduse saanud parempoolne partei Kodanike Demokraatlik Partei sai parlamendis 53 kohta, TOP 09 sai 41 ja Avalikud Asjad 24 kohta. Valimisaktiivsus oli 62,6 protsenti.

AFP-BNS, 2.06. 2010, "Tšehhi parementsentristlikud parteid leppisid kokku valitsuskoalitsioonis";

Inter-Parliamentary Union, "Czech Republic: last elections". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2083_E.htm

Türgi

Juulis muutis parlament terrorismivastast seadust. Seaduse alusel on saadetud vanglasse sadu alaealisi kurde, sealhulgas isegi 12-aastasi, kes on meeleavaldustel korrakaitstjate pihta kive loopinud. Seadusemuudatus kergendab karistusi kiviloopijaile, aga ei puuduta neid noori, kes tabatakse meeleavalduselt külm- või tulirelvade või lõhkeainega. Seadusemuudatused on järjekordne katse ühelt poolt vähendada Kurdistani Töölispartei mõju ning teiselt poolt on see vastutulek Euroopa Liidule.

The Southeast European Times, 23.07.2010, "Turkish parliament softens anti-terrorism legislation". – http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/newsbriefs/setimes/newsbriefs/2010/07/23/nb-04

Ukraina

Ukraina Ülemraada ratifitseeris aprillis lepingu, mis pikendab Venemaa Musta mere laevastiku viibimist riigis pärast 2017. aastat vähemalt 25 aasta võrra. Otsuse poolt hääletas 236 Ülemraada liiget. Parlamendis ei toimunud mingeid debatte, istung algas kähmlusega, Ülemraada esimeest Volodõmõr Lõtvõni loobiti munadega ja opositsiooni kohtadel tossas suitsupomm. Pärast hääletuse lõppu marssis saalist välja enamik opositsioonifraktsioonide Meie Ukraina / Rahva Omakaitse ja Julia Tõmošenko Bloki liikmetest. Leping tekitas aga elavat vastukaja Ukraina üldsuses, parlamendi ja valitsushoone juures toimus umbes kümne tuhande osavõtjaga meeleavaldus, kus osalesid nii lepingu pooldajad kui ka vastased. Vastased viitasid muu hulgas põhiseadusele, mis keelab võõrvägede paigutamise riigi territooriumile. Vastutasuks alandas Venemaa Ukrainale maagaasi hinda 30 protsenti. Pärast leppe vastuvõtmist Ukrainas ratifitseerisid selle ka Venemaa Riigiduum ja Föderatsiooninõukogu.

Interfax-Reuters-BNS, 27.04. 2010, "Ukraina parlament ratifitseeris laevastikuleppe";

Interfax-BNS, 28.04. 2010, "Vene parlamendi ülemkoda ratifitseeris laevastikuleppe".

Ukraina Ülemraada sügisistung algas tavapäraselt. Septembris blokeerisid opositsioonifraktsioonide liikmed pärast kolme seaduseelnõu tagasilükkamist Ülemraada tribüüni. Paar päeva hiljem lahkusid ekspeaministri Julia Tõmošenko Bloki seadusandjad parlamendisaaalist, protestides nii otsuse vastu keelduda kommunaalmaksete ja gaasi hinna tõusule ning naiste pensioniea tõstmisele moratooriumi kehtestamise arutelust. Järgmisel päeval tõkestasid nad toolidest valmistatud barrikaadiga pääsu istungile ja kolmkümmend opositsioonisaadikut ronis poodiumile. Heisati mitu Ukraina lippu. Tõmošenko Blokk teatas, et blokaad ei lõpe enne, kui parlament on vaidlusalused küsimused päevakorda võtnud. Kärpeid sunnib Ukrainale peale Rahvusvaheline Valuutafond (IMF), kes on nõustunud riigile majanduskriisist ülesaamiseks laenu andma. Oktoobris süüdistas opositsioon võimuliitu oma õiguste piiramises ja ähvardas parlamenditööst loobuda.

Interfax-BNS, 9.09. 2010, "Ukraina opositsioon lahkus protestiks parlamendist";

AFP-BNS, 10.09.2010, "Ukraina parlamendi opositsioon tõkestas pääsu istungile".

Pärast Ukraina Konstitutsioonikohtu otsust, millega tunnistati kehtetuks 2004. aastal tehtud põhiseadusemuudatused, võttis Ukraina parlament vastu ministrite kabineti seaduse, mis vastab 1996. aasta põhiseaduse normidele ning annab presidendile õiguse moodustada valitsust ja tagandada peaministrit parlamendi osaluseta. Valitsuse koostatud eelnõu võeti parlamendis vastu 252 poolthäälega.

Uue seaduse järgi kuuluvad ministrite kabineti koosseisu peaminister, esimene asepeaminister, kolm asepeaministrit ja ministrid. Ametikohtade arvu ja loetelu määrab president peaministri ettepanekul samal ajal valitsuse isikkoosseisu määramisega. Peaministri määrab ametisse president vähemalt 226 parlamendiliikme nõusolekul.

Interfax-BNS, 7.10. 2010, "Ukraina raada muutis valitsusseadust".

Ungari

Aprillis toimusid parlamendivalimised kahes voorus: avavoorus jagati 386-kohalise parlamendi 265 kohta, teises voorus ülejäänud mandaadid. Kahe valimisvooru tulemusel sai opositsiooniline paremtsentriline Fidesz 262 kohta, teiseks jäänud Ungari Sotsialistlik Partei (MSZP) 59 ning esimene kord parlamenti pääsenud paremäärmuslik partei Jobbik 47 kohta. Partei Jobbik valimiskampaania keskendus mustlaste kuritegevuse küsimusele. Partei toetus oli suurem Kirde-Ungaris, kus mustlasi on rohkem. Valituks osutus ka üks sõltumatu kandidaat. Fideszi juht Viktor Orbán moodustas esmakordselt pärast mitmeparteisüsteemi sisseviimist 1990. aastal üheparteilise enamusvalitsuse.

Reuters-BNS, 12.04. 2010, "Ungari valimised võitis kindlalt opositsiooniline Fidesz";

Inter-Parliamentary Union, "Hungary: last elections". – http://www.ipu.org/parline-e/reports/2141_E.htm

Mais võttis Ungari parlament vastu seadusemuudatuse, mis lihtsustas kahel miljonil Kesk- ja Ida-Euroopas elaval ungarlasel kodakondsuse saamist. Parlamendis 344 poolthäälega vastu võetud muudatus võimaldab teises riigis elaval ungari rahvusest isikul taotleda kodakondsust ka ungari keelt oskamata. Hääleõigust sellega automaatselt ei kaasne. Naaberriik Slovakkia, kus ungarlasi on ligi 10 protsenti elanikkonnast, pidas seadusemuudatust julgeolekuhuks ning keelustas seepeale kohe topeltkodakondsuse.

Reuters-AFP-BNS, 26.05.2010, "Ungari parlament muutis kodakondsusseadust".

Ungari valitsus välistas täiendavate kokkuhoiumeetmete rakendamise ja nõudis riigieelarvesse lisaraha toomiseks 700 miljoni euro suurust finantssektori maksu. Parlamendi poolt 301 poolthäälega vastuvõetud seadus kehtestas pankadele kohustuse maksta riigile eelmise aasta bilansi üldsummalt, mis ületab 50 miljardit forintit 0,5 protsenti ning alla selle jäävalt summalt 0,15 protsenti. Seadusemuudatus kutsus esile Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) ning Euroopa Liidu pahameele. IMF ei olnud põhimõtteliselt maksu vastu, kuid väljendas muret, et meede võib oma suuruse ja ülesehituse tõttu piirata laenuandmist ja kahjustada majanduse taastumist.

The Budapest Times, 28.07.2010, "Bank tax voted through". – http://www.budapesttimes.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=15014&Itemid=26

Suvel võttis parlament vastu seadused, mis kriitikute sõnul seavad ohtu sõnavabaduse. Loodi Rahvuslik Meedianõukogu, mille esimehe määrab 9 aastaks ametisse valitsus.

Oktoobris kiitis parlament 259 häälega heaks uue nõukogu juhi Annamária Szalai ning veel neli nõukogu liiget, kes olid kõik Fideszi kandidaadid. Vastuhääli anti 89, ükski opositsiooni kandidaat toetust ei saanud. Opositsioon süüdistab võimuparteid meedia sõltumatuse kahjustamises.

Deutsche Welle, 23.06.2010, "Critics say proposed Hungarian media reform stifles press freedom". –

<http://www.dw-world.de/dw/article/0,,5723651,00.html>

Paremäärmuslik partei Jobbik esitas parlamendile eelnõu, millega muudetakse mustlastele loomumase kriminogeensuse eitamine kriminaalkorras karistatavaks: eelnõus nähakse selle eest ette kolm aastat vanglakaristust tavakodanikule, viis poliitikutele ning teistele avaliku elu tegelastele. Eelnõu tekstis ei mainita küll mustlasi, vaid kriminaliseeritakse kriminaalseadustiku seisukohalt oluliste sotsioloogiliste faktide moonutamine ja eitamine, näiteks kuritegelike ühiskonnakihtide kohta käiv info. Mustlastest räägib alles eelnõu seletuskiri. Partei süüdistab selles, et aastakümneid pole mustlaste probleemile lahendust leitud, poliitiliselt korrektset diskursust.

The Budapest Times, 20.09.2010, "Nationalists would outlaw denial of 'Gypsy criminality'". –

http://www.budapesttimes.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=15289&Itemid=27

Venemaa

Venemaa Riigiduumas esines avaldusega Euroopa Inimõiguste Kohtu aadressil, süüdistades teda Teise maailmasõja tulemuste revideerimises. Avalduses öeldakse, et Euroopa Inimõiguste Kohtu otsus Vassili Kononovi asjas oli poliitiline ega tuginenud rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud printsiipidele. Riigiduumas hinnangul loob otsus ohtliku pretsedendi ja mitte ainult ei muuda õiguslikke lähenemisi Teise maailmasõja sündmuste hindamisele, vaid võib ka alгатada Nürnbergi tribunali otsuste ülevaatamist. Euroopa Inimõiguste Kohus tunnistas 17. mail seaduslikuks Läti kohtu otsuse, millega punapartisan Vassili Kononov mõisteti süüdi 1944. aastal toime pandud sõjakuriteos – Malõje Bato külaelanike tapmises.

Interfax-BNS, 21.05. 2010, "Riigiduumas süüdistab Euroopa kohut ajaloo revideerimises".

Juulis võttis Venemaa Riigiduumas vastu julgeolekuteenistuse FSB volitusi laiendava seaduse, mis põhjustas inimõiguslaste ägeda kriitika. Seaduse vastuvõtmise poolt hääletas 354 ja vastu 96 Riigiduumas liiget. Seaduse järgi saab julgeolekuteenistus õiguse teha kodanikele ametlikke hoiatusi tegevuse eest, mis võib põhjustada äärmuslust ja FSB töötajate korraldustele mitteallumise eest määrata 15 päeva pikkuse aresti. Samuti saab julgeolekuteenistus õiguse teha meediakanalitele hoiatusi ning nõuda kohtuvälises korras nende materjalide kõrvaldamist, mille sisu julgeolekuteenistus peab äärmuslikuks. Seaduseelnõu menetlemise käigus muudeti mitut sätet, näiteks eemaldati esialgses variandis hoiatustele mitteallumise eest ette nähtud karistused. Seaduse poolt hääletasid ainult Ühtse Venemaa fraktsiooni liikmed. Kuus Jabloko aktivisti aheldasid end protestiks Riigiduumas hoonet ümbritseva aia külge, kuid viidi sealt kiiresti minema. Seaduse kiitis kohe heaks ka Föderatsiooninõukogu ning juuli lõpul allkirjastas selle president Dmitri Medvedev.

Interfax-BNS, 16.07. 2010, "Riigiduumas laiendas FSB volitusi";

RIA Novosti, 29.07.2010, "Medvedev approves stepping up Federal Security Service powers". – <http://en.rian.ru/russia/20100729/159990079.html>